

Lausunto

14.08.2024

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VN:n osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Ei lausuttavaa asetuksesta.

Asetus 2: VN:n monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

IOM kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

IOM yhtenä kotoutumistoimijana järjestää kulttuuriorientaatiokoulutuksia (Pre-Departure Orientation) mm. kiintiöpakolaisille lähtömaissa ennen Suomeen tuloa. Pidämme asetusehdotuksia, joilla tarkennetaan tulevaa kotoutumislakia tärkeänä ja hyvänä.

Yleisellä tasolla, asetus on linjassa YK:n siirtolaisuuskompaktin (Global Compact for Migration) kanssa, jossa kohdassa 16 (Voimaannutetaan siirtolaiset ja yhteisöt täysimääräisen osallisuuden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden toteuttamiseksi) tuodaan esille kotoutumistoimenpiteiden tavoitteita ja tärkeyttä seuraavaanlaisesti: "laaditaan kattavia ja tarpeeseen perustuvia ohjelmia, jotka on tarkoitettu toteutettavaksi ennen lähtöä ja saapumisen jälkeen ja joihin voisi sisältyä tietoa henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista, perustason kielen oppimista sekä perehdyttämistä kohdemaan sosiaalisin normeihin ja tapoihin". Kotoutuminen on prosessi, joka edistää vakaita ja osallistavia yhteiskuntia. Olipa kyseessä tilapäinen muutto tai pysyvä asuminen, integroimatta jättämisen riskit ja kustannukset ovat huomattavasti suuremmat kuin kotoutumisen tukemiseen tarvittavat panostukset. Tehokkaiden kotouttamistoimien kehittäminen edellyttää riittäviä poliittisia, sosiaalisia ja taloudellisia investointeja, jotta saavutettaisiin konkreettisia pitkän aikavälin hyötyjä kaikille niistä tarvitseville.

IOM katsoo asetuksen, joka määrittelee yhteiskuntaorientaation sisällön, toteutustavat, oppituntimäärän sekä toteuttamiskielen, hyväksi. On hyvä, että yhteiskuntaorientaatiosta on tarkempaa ohjeistusta.

On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että kotoutuminen on yksilöllistä, ja että kotoutumistoimenpiteiden pitää olla yksilöä motivoivia. IOM ehdottaa, että asetukseen 1) sisällytettäisiin eri aihealueiden oppimistavoitteet (kuten esim. Ruotsissa tehdään), 2) pisteytettäisiin koulutus opintopisteillä kuten kotoutumiskoulutuksen oppisuunnitelmassa sekä 3) otettaisiin tarkemmin kantaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevien koulutusmahdollisuuksien turvaamiseen määrittelemällä yhteiskuntaorientaation kohderyhmiä laajemmin.

1) Oppimistavoitteiden kirkastaminen edesauttaisi aikaisemman ja myöhemmin tapahtuvan koulutuksen yhteiskuntatiedon suunnittelun ja paremman yhteensovittamisen esimerkiksi ennen lähtöä tapahtuvan kulttuuriorientaation kanssa muodostuvaksi jatkumoksi. Tämä edesauttaisi ehjän opetuspolun rakentamista pre-departure orientaatiosta monikieliseen yhteiskuntaorientaatioon sekä siitä vielä kotoutumiskoulutukseen. Oppimistavoitteiden kirkastaminen mahdollistaisi myös eri painotuksia koulutuksen sisällössä, jotka huomioisivat yksilölliset tiedontarpeet ja tavoitteet (työperäiset eri alojen maahanmuuttajat, kansainväliset opiskelijat, kotivanhemmat jne), mutta turvaisi samalla tietyt yhtäläiset tiedot suomalaisesta yhteiskunnasta kaikille eri kohderyhmille.

2) Opintopisteiden saamisen mahdollisuus antaisi opiskelijalle mahdollisuuden korvata osa-alueita kotoutumiskoulutuksessa osallistumalla omakieliseen yhteiskuntaorientaatioon. Tämä saattaisi sekä lisätä opiskelijan motivaatiota opiskeluun että mahdollistaa oppilaan keskittymistä muihin kotoutumiskoulutuksen aihe-alueisiin.

3) IOM haluaa tuoda esille, että omakielinen yhteiskuntaorientaatio on erityisen tärkeää haavoittuvassa asemassa oleville. Kuten muistiassa todetaankin, lähiopetusmuotoisena toteutettu yhteiskuntaorientaatio tukisi erityisesti esimerkiksi heikosti lukevien ja kirjoittavien, lukivaikeuksia omaavien sekä digitaidoiltaan heikompien kotoutuja-asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua palveluun ja omaksua orientaation sisällöt.

Asetuksessa olisi tämän lisäksi hyvä tunnistaa haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä riippumatta maahantulon syystä ja turvata heidän mahdollisuudet osallistua monikieliseen yhteiskuntaorientaatioon. Esimerkiksi kausityöntekijöiden, rakennusalan työntekijöiden ja kv. opiskelijoiden keskuudessa voisi olla myös tarvetta osallistua yhteiskuntaorientaatioon.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Ei lausuttavaa asetuksesta.

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Ei lausuttavaa asetuksesta.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Ei lausuttavaa asetuksesta.

Muut huomiot

-

van Treeck Tobias
Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM (International Organization for Migration)